

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי יצחק מדוהביטש זצוק"ל נסתלק כ"ה אלול (תקמ"א)

היו ימים שדחקות ועניות רבה היו מנת חלקו של רבינו, ממש לא היה לו לחם לפי הטף. אמנם על אף הדחקות הגדולה לא הסכים בשום אופן למכור את זוג התפילין היקרות שירש מאביו הרבי הקדוש רבי יצחק מדוהביטש זצ"ע, על אף הפצרת זוגתו למוכרו, כדי להאכיל את עולליה הרעבים.

שנה אחת בהתקרב חג הסוכות לא היו אתרוגים מהודרים בכל גלילות זלאטשוב והסביבה. ושמע רבינו שיש סוחר אחד שהצליח להשיג אתרוג אחד מהודר, והוא מוכן למוכרו בעבור חמישים רייניש שהיה סכום רב ועצום. למותר לציין גדול השתוקקותו של רבינו לקנות את האתרוג, אך לא היה בידו לפרטה אפילו פרטה.

ולכן הלך ונטל את התפילין היקרים שהיו לו בירושה מאביו הקדוש, ומכרם לאחד מעשירי העיר תמורת חמישים רייניש, ומיד העביר את צרור הכסף לסוחר האתרוגים וקנה את האתרוג כדת וכדין, וכך חזר לביתו שמח וטוב לב.

בכניסתו לביתו הבחינה זוגתו באתרוג המהודר, ובידעה שיש מחסור גדול באתרוגים תמהה בפניו, מהיכן השיג סכום כסף גדול כל כך. בלית ברירה הוכרח לגלות לה שמכר את התפילין היקרות בעד האתרוג המהודר. והי כשומעה כן, נתמלאה חימה ורוגז, וצעקה עליו איך עשה כדבר הזה, הרי זה זמן רב שהיא מפצירה בו למוכרו, ומעולם לא הסכים לכך, אף כאשר היה הדבר נוגע לחיי נפש לקנות לחם צד ומים לחץ עבור הילדים הרעבים, ואילו כדי לקנות האתרוג מכר את התפילין בקלות. ולא נתקררה דעתה עד שמרוב כעסה נשכה את הפיטם ונפסל האתרוג.

והי כראות רבינו כן, נשא עיניו כלפי שמיא ואמר, רבנו של עולם, תפילין אין לי, אתרוג גם אין לי, וכי גם אכעס, ובזאת פנה לעסקיו ולא הגיב מאומה. בלילה הוא נתגלה אליו אביו הקדוש בתלום, ויגלה לו, שגדול מנשה האחרון יותר מן הראשון, והתאפקות מן הכעס היתה חשובה בשמים עוד יותר ממה שפיזר מעותיו לקניית האתרוג, וביטל בזה כמה גזירות רעות.

המברק הדחוף שהתקבל סמוך לתפילת כל נדרי

במוצאי יום הכיפורים נטל ברכת פרידה ממון המהר"י זצ"ע, ונסע תיכף לחוסט - עיר מגוריו רבו, לשאול בשלום רבו.

כשרק דרכו ורגלו בעיירה חוסט, התעניין מיד בבהלה גדולה על מצבו הבריאותי של רבו הערוגת הבושם, ובירד כיצד עברו עליו ימי ראש השנה ויום הכיפורים. למשמע שאלתו הבהולה, השתוממו הנוכחים עד מאד, כיון שרבו העיר היה ב"ה במלוא כוחותיו כל הזמן, וגם סדרי הימים הנוראים היו בכבל שנה ושנה. וישתומם רבי אהרן שמואל מאד על זה.

ונכנס תיכף ומיד לרבו הערוגת הבושם. רבו שראה את פניו התפלא, על מה ולמה שב כבר על עקבותיו ולא נשאר בבעלזא גם לימי חג הסוכות ושמחת תורה. נענה רבי אהרן שמואל ואמר, מכיון שקיבלתי מברק דחוף כזה מהרבי, שהוא זקוק ל"רחמי שמים מרובים", הבנתי שמצבו אינו טוב, ולכן מיהרתי מיד לחזור לכאן ולשאול בשלום הרבי, ומה מאד גדלה פליאתי כששמעתי שמצב הרבי הוא טוב מאד.

נענה בעל ה"ערוגת הבושם" והסביר לי בטוב טעם דעת כל הענין שהיה כאן. הנה כל יהודי ויהודי בזמן שמתקרב הימים הנוראים, באה לו התעוררות לשוב בתשובה. והנה השנה כשהגיעו ימי תמוז ואב, כשזמני תשובה ממשמשים ובאים, חריזים מקדימים ועושים תשובה, חיכיתי שתבוא אלי התעוררות, אולם היא בוששה מלהגיע. ניחמתי את עצמי שעם התקרב ימי אלול, תבוא ההתעוררות.

אמנם ימי אלול הגיעו, וגם אז עדיין לא התעוררתי כמו שצריך. תליתי תקוה על ימי הסליחות וראש השנה, אולם תקוותי נכזבה, ואפילו בעשרת ימי תשובה עוד לא התעוררתי כדבעי. ועל כן בהגיע ערב יום הכיפורים ועדיין לא נתעוררה בי ההתעוררות הנכספת, החלטתי מיד לשלוח הזכרה למרן על כך, שאני זקוק ל"רחמי שמים מרובים" בכדי להתעורר ולשוב בתשובה שלימה.

נו, ומה היה בסוף - שאל התלמיד. נענה בעל הערוגת הבושם ואמר, מה אומר לך, הלואי והייתי זוכה כל שנה להתעוררות רבה כזאת שזכיתי לה השנה, בזכות הברכה שבירך אותי מרן המהר"י מבעלזא זצוק"ל לפני כניסתו לכל נדרי.

הגמרא בדף היומי שלנו (הוריות יב), **אָמַר אַבְי, הַשְּׁתָּא דְאִמְרַת סִימְנָא מִלְתָּא הִיא, לְעוֹלָם יְהִי אֲנִי לְמַחְזִי בְרִישׁ שְׁתָּא, קָרָא וְרַבְנַי, פְּרָתִי וְסִילְקָא וְתַמְרִי.** וכתב על זה המאירי, שלבד מעצם אכילת הדברים הללו, תיקנו גם לומר עליהם דברים המעוררים לתשובה, והוא שאומרים בְּקָרָא, 'שיקראו לפניך זכיותינו', וּבְרַבְנַי 'שידברו זכיותינו', וכיוצא באלו. **וידוע שכל זה אינו אלא הערה, שאין הדבר תלוי באמירה לבד, רק בתשובה ומעשים טובים.**

אנשים משקיעים מאד בסימנים של ראש השנה, להשיג אותם, לשלם, להכניס, ולאכולם בדחילו ורחימו, כי יכולים לפעול בזה דברים גדולים מאד עבור כל השנה. אך יש לנו לזכור דברי המאירי, שאין הדבר תלוי באמירה לבד, רק בתשובה ומעשים טובים. וכמו שאנו רואים בסיפור המרטיט, כל עוד שאין האדם מרגיש את ההתעוררות של הימים הנוראים, התעוררות של תשובה ומעשים טובים, יש לו להרגיש שהוא עדיין זקוק ל"רחמי שמים מרובים" - הגם שהוא אכל את כל הסימנים.

יש להתעורר בתשובה בעת אכילת הסימנים בליל ראש השנה

סיפור נפלא ומרטיט מובא בספר ויגמול שקדים (עמודים קמח-קמט), שסיפר הרה"ח רבי יחזקאל מנדל זצ"ל, ששמעו בעצמו מאחד התלמידים של הרבי הקדוש בעל ה"ערוגת הבושם" זצוק"ל, רבי אהרן שמואל רחנבערג זצ"ל, שבדידה היו עובדא, ומעשה שהיה כך היה:

היות ורבו בעל ערוגת הבושם היה מדבר בכל זמן ועידן על מורו ורבו הרבי הקדוש רבי יהושע מבעלזא זצ"ע, השתוקק רבי אהרן שמואל מאד לנסוע לימים הנוראים לבעלזא, ולהסתופף בצל קדשו של המהר"י זצ"ע. והוא אכן צירף מעשה למחשבתו, ונכנס לרבו הערוגת הבושם לבקש רשות על כך, שהוא רוצה לשהות בבעלזא במשך כל חודש תשרי עד אחרי שמחת תורה. כמובן שרבו נתן לו הסכמה נלהבת לזה, ורבי אהרן שמואל נפרד ממנו לחיים ולשלום, ונסע לבעלזא.

בערב יום הכיפורים לפני כל נדרי, השתהה מרן המהר"י זצ"ע לצאת לתפילה, ובתוך כך הגיע "מברק", שנשלח לאחד בשם 'רחנבערג'. לגודל הפלא הביע מרן המהר"י זצ"ע את רצונו, שתיכף ומיד יחפשו את האיש שנשלח אליו, בכדי למסור לו את ה'מברק'.

השליחים יצאו מבוהלים וחיפשו בין כל הנוכחים אחד בשם הזה, ולא מצאו. רבי אהרן שמואל רחנבערג לא העלה על דעתו בתחילה כלל וכלל שיתכן שהמברק נשלח אליו, שהרי הוא בסך כל בחור צעיר, ומי יכול לשלוח אליו מברק בערב יום הכיפורים לפני כל נדרי. אמנם כשנכח לראות שבין כל אלפי האורחים לא נמצא עוד שום איש בשם זה, הבין שאולי כן מתכוונים אליו, והודיע למשמשים בקדש שהוא נקרא 'רחנבערג', ומיד מסרו לו את המברק.

כשרבי אהרן בן שמואל פתח את האיגרת, נדהם מאד לראות שהוא אגרת ששלח אליו רבו בעל הערוגת הבושם, שאף רשם בו את שמו ושם אמו 'משה בן אסתר', והוא מבקש מרבי אהרן שמואל, היות שהוא זוכה לשהות כעת בצילו של מורו ורבו המהר"י מבעלזא, הוא מבקשו שילך אליו ויבקשו שיתפלל עליו, כי הוא זקוק ל"רחמי שמים מרובים".

כמובן שרבי אהרן שמואל קיבל רשות להיכנס מיד בקדש פנימה, הוא הקריא את תוכן האגרת למרן המהר"י, ומרן זצ"ע האציל את ברכתו הקדושה לבעל הערוגת הבושם, ורק אז נכנס לתפילת כל נדרי.

מובן מאליו שרבי אהרן שמואל כבר לא היה מסוגל להתפלל בישוב הדעת בכל אותו יום הכיפורים, הוא היה מלא חששות ופחד על שלום בריאותו של רבו הערוגת הבושם. אם הוא כבר ראה צורך לשלוח אליו מברק דחוף בערב יום הכיפורים לפני כל נדרי, ורשם בעצמו שהוא זקוק ל"רחמי שמים מרובים", המהר"י מבעלזא עמד וחיכה למברק זה, ולא נכנס לכל נדרי עד שמעל את הזכרה הדחופה, הדבר בטוח שמצב אינו בכי טוב כלל וכלל רחמנא ליצלן.

למרות שכאמור בהתחלה חשב רבי אהרן שמואל להישאר בבעלזא גם לימי חג הסוכות ושמחת תורה, ואף קיבל רשות מפורש מרבו הערוגת הבושם על כך, אך עתה שהיה נבהל מאד ממצבו החמור של רבו, הוא הרגיש שהוא מוכרח לנסוע תיכף ומיד לרבו, ולכן תיכף

להתעורר
ולשוב
בתשובה
שלימה

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

נועם שיח עם כ"ק מרן אדמו"ר מזוטשקא שליט"א

אדמו"ר שליט"א: שלום עליכם, ברוך השם שאנו מתראים זה עם זה.

אדמו"ר שליט"א: אתם מכובדים להתיישב.

הרב קובלסקי: אם הרבי אומר לשבת, זה "אמירה". שמעתי ווארט נפלא שהיה מרגלא בפומיה של ראש ישיבת מיר מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, דהנה מצינו הרבה פעמים בגמרא (עירובין ג: פסחים עה. עתני ב: ועוד ועוד) התיבות הכפולות 'רבי אומר, אומר אני'. ולכאורה יש להבין מהו הכפל לשון. וביאר הגאון, שבאמת יש הרבה אנשים שאומרים דברים, אך כש'רבי אומר', דייקא זהו 'אמירה' ראויה.

פעם אמרתי פשט על זה בדרך הדרש, 'רבי אומר', כשהרבי אומר כאן בעולם הזה, 'אומר אני', גם בשמים ממעל אומרים כן, בבחינת 'מי מושל בי, צדיק' (מ"ק טז:). **הרב קובלסקי:** הגענו במיוחד לכ"ק מרן הרבי שליט"א לקבל קצת דברי הכנה לימים נוראים. שאלה ראשונה הנשאלת בענין ההכנה לראש השנה היא, הנה יודע צדיק נפש בהמתו, כל אחד יודע את החלק הרע שלו, הוא מכיר את הנפש הבהמית שלו, דבר זה הבן אדם עצמו יודע הכי טוב.

עכשיו כשמגיע שבוועד לפני ראש השנה, חושב בן אדם לעצמו, מה אני שקרן... הרי שנה שעברה גם המלכתי את הקב"ה עלי, ולא התנהגתי כל השנה כמו שרציתי בתחילה... היצר הרע 'הכסיל' אומר לאדם, זה משחק והצגה בעלמא. וממילא זה גורם, שאדם לא רוצה להיכנס ברצינות לראש השנה, כי היצר אומר לו, לא מזמן גם הבטחת...

אדמו"ר שליט"א: זו טענה חזקה. אך הנה הרמב"ם (עי' הל' תשובה פ"א ה"א) אומר, שהתשובה הוא עצה, שיוכל לשוב לעולם. הרמב"ם לא מתכוון לומר, שיש צד שאם אדם נכשל שוב לאחר שעשה תשובה, לא יתקבל תשובתו חלילה, אלא כוונתו לומר שבעת עשיית תשובה צריכים להגיע להכרה נכונה, ולקבלו בהחלטה אמיתית, לא כמשחק בעלמא.

כשאדם מתעורר לתשובה, אי אפשר להבטיח לו, שיותר לא יכשל עוד כל ימי חייו. אך יהודי צריך להיות באמת בבחינת 'רצונינו לעשות רצונך', זה צריך להיות אמיתי אצלו. צריך שיתחבר הרצון האמיתי שלו, ביחד עם ההרהור תשובה.

האדם הרי נברא קרוץ מחומר, הוא רואה לפניו עולם מגושם עם כל מיני תאוות, ומה יעשה הבן ולא יחטא... כתוב בספר התניא, שלכן אנו אומרים בכל יום שני פעמים 'סלח לנו', כי לא ימלט שאדם לא יכשל בכל יום בביטול תורה. ולכאורה גם בזה נשאלת השאלה, וכי זה משחק בעלמא של 'אחטא ואשוב' חלילה.

והתשובה היא, לא, כי 'אחטא ואשוב' זה רק כשהוא עושה את העבירה על סמך התשובה שיעשה לאחר מכן, אך כשיש לאדם חרטה אמיתית לאחר העבירה, ומקבל עליו שלא יחטא עוד, אפילו אם זה קורה לו ג' פעמים ביום, זה נחשב כחרטה אמיתית, כי סוף סוף עכשיו עשה תשובה שלימה ברגע האמיתי הזה.

וכמו ששינו בגמרא (קידושין ט:), המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור, אפילו אם עד עתה היה רשע גמור, הרי זו מקודשת, שמה הרהר תשובה בלבו. ורואים מכאן, שהרהור תשובה אמיתי ברגע הנכון, מתקבל מיד בשמים, ומיד באותו רגע הוא נחשב לצדיק גמור. נמצא שהעיקר מה שצריך, הוא הרהור תשובה אחד, אמיתי, בלב שלם.

הרב קובלסקי: הרבי אומר 'איין הרהור תשובה' - הרהור תשובה אחד. באמת, כשהרבי אומר ברבים 'לדוד ה' אורי וישעי' בחודש אלול, בוודאי מקבלים כל הקהל הרהור תשובה אמיתי. רק השאלה היא, מה אפשר לעשות כדי שההרהור תשובה יישאר אצל האדם בקביעות, לכל חודש אלול, עוד לפני שמגיעים ל'המלך'. ידוע העובדה עם הרבי הקדוש הבית אהרן זי"ע מקרלין, שפעם בעת אמירת 'המלך' בראש השנה הוא התעלף, והסביר לאחר מכן, שהוא נזכר בדברי הגמרא בגיטין (נו:): 'אי מלכא' אנא, אמאי לא קאתית לגבאי עד האידינא' - היכן היית עד עכשיו...

אני זוכה בסיעתא דשמיא להגיד שיעורים בדף היומי, ולהוציא גליונות 'מתיקות דף היומי', והם מופצים בעולם ומגיעים גם לאנשים שאין להם קשר לחסידות. ואני רוצה לשאול בשם כולם, איזה דבר בטוח אפשר לעשות, שעל ידה יוכל האדם לזכות להגיע לימים הנוראים עם הדקה הנכונה והאמיתית שנעשים על ידה "צדיק גמור", כמו שהרבי הביא אסמכתא מהגמרא על כך.

אדמו"ר שליט"א: על זה נתן לנו הקב"ה את החודש המסוגל של חודש אלול, שהם כידוע ימי רצון. הן מצד הקב"ה שמעורר רצון בישראל לשוב בתשובה, והן מצידם של בני ישראל, שיש להם תשוקה ורצון גדול לשוב בתשובה בחודש אלול, וכמו שאנו רואים במציאות, שיש התעוררות תשובה נוראה בכלל ישראל בחודש אלול. הקב"ה מזעזע את העולם, ויש התעוררות חזקה, אין שום יהודי בכל חלל העולם שנשאר קר ויבש לגמרי בחודש מסוגל כזה.

הרב קובלסקי: יש לנו לדון קל וחומר, אם אפילו הם - החלשים מתעוררים בחודש אלול, על אחת כמה וכמה שאנחנו צריכים להתעורר כראוי. למעשה אנו רואים בחוש בשנים האחרונות, איך שהקב"ה מטלטל העולם. פעם זה קורונה, פעם ל"ג בעומר במירון, פעם מלחמת איראן, הקב"ה מנענע את העולם.

אדמו"ר שליט"א: נכון. אפילו יהודים שרחוקים מאמונה, רואים ומגלים בכל התקופות הללו שיש רבוננו של עולם, יש מנהיג לבירה, רואים זאת בחוש. הקב"ה מנענע את העולם כדי 'לתקן עולם במלכות שד"י', אי אפשר להיות עיוור, רואים בחוש הנהגת הקב"ה בעולם.

הגה"ח המפורסם רבי אליהו רוט זצ"ל סיפר, שבהזדמנות אחת שמע מרבו הקדוש זקני רבי שלומק'ה מזוועה זי"ע, שהוא רואה שיועד עכשיו 'אורו של משיח'. חשב רבי אליהו לעצמו מה זה 'אורו של משיח', ושאל על כך את הרבי. ענה לו הרבי, יורד כעת אור גדול שיעורר את בני ישראל לשוב מיד בתשובה, מבלי לדעת על מה ולמה, פתאום הם ירוצו להיות בעלי תשובה ללא שום הסבר. המשיך רבי אליהו ואמר: "שנים רבות חיכיתי לראות ענין זה, ובחסידי שמים עכשיו אני כבר רואה את זה בחוש".

את זה כבר אמר רבי אליהו בשעתו, והיום ברוך השם אכשר דרא, רואים יותר ויותר בעלי תשובה. העיקר הוא שלא להישאר בחוש, כשרואים שיועד התעוררות של תשובה מן השמים, צריך להיאחז בזה מיד, הקב"ה שולח לנו כל תקופה גילויים כדי שנתעורר בתשובה.

הרב קובלסקי: אומרים בשם רבן של ישראל מרן החתם סופר זצוק"ל, שהיה מוכן לתת חלק מהתורה שלו, כדי לקבל חלק בעולם הנגינה. מגלגלין זכות על ידי זכאי, הרבי שליט"א חיבר ניגון כל כך מעורר, "והנה ה' ניצב עליו".

אני רוצה לספר לרבי שליט"א, לפני תקופה הזמינו אותי באחת הישיבות קטנות, לדבר לתלמידי שיעור ג' המתכוננים לעלות לישיבה גדולה. במשך שעתיים וחצי דיברנו שם, בדרך שאלות ותשובות עם הבחורים. בסוף ביקשו הבחורים שנשיר ביחד 'ווארימ'ע ניגונים' - ניגוני התעוררות. אני לא מגזים, שרנו שם את השיר של הרבי שליט"א, "והנה ה' ניצב עליו", והבחורים החשובים מאד התעוררו בשיר.

חשבת בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא, המילים האלו כתובים בספר הקדוש תניא (פרק מא), ועצם המילים יש בהם חיזוק גדול לכל אחד מישראל, שאפילו כשבן אדם נמצא בחודי חדרים, במצב הכי קשה, אסור לו לחטוא, כי הנה ה' ניצב עליו. הרי ידוע ששם הוי"ה זה מידת הרחמים, כשאדם יודע שהקב"ה - הוי"ה ניצב עליו בכל רגע, עצם הידיעה הזאת מעוררת עליו רחמים.

אדמו"ר שליט"א: כשאדמו"ר זצוק"ל היה בבית הרפואה, פגשתי שם יהודי שלא היה מספיק 'חזק' ביהדות. כשהראו לאותו יהודי שאני חיברתי הניגון הידוע הזה, אמר לי אותו יהודי, 'זה מאד מלחין, הקב"ה מסתכל עלי כל הזמן...'. אמרתי לו, הרי הוי"ה זה שם של רחמים, איבד הרחמן שבשמים רוצה לראות את העבודה שלך, הוא לא שוטר חלילה שמחפש את המעידות שלך, אדרבה, הוא משתוקק לראות איך שאתה מתרומם. זה לא דבר שעושה לחץ, אדרבה, זה מכניס התלהבות לעבודת ה'.

הרב קובלסקי: מסתמא הרבי שליט"א שמע, שיש משפיע חשוב, הרה"צ רבי יואל יצחק לעמבערגר שליט"א, בנו של כ"ק מרן הרבי ממאקאווא שליט"א, שהוסיף לניגון של הרבי שליט"א, והנה ה' ניצב עליו, עוד כמה מילים מדברי הזוהר הקדוש.

אדמו"ר שליט"א: צריכים לשמוע את זה.

~ המשך יבוא בעז"ה ~

